

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
20 oktober 2004

Ons kenmerk
BOA/Advies/2004/46700

Onderwerp	Bijlage(n)
Jaarwerkplan 2005 inspectie van het onderwijs	Jaarwerkplan 2005 inspectie van het onderwijs

Hierbij bied ik u, mede namens mijn ambtgenoot van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het door ons beiden goedgekeurde Jaarwerkplan 2005 van de inspectie van het onderwijs aan.

Anders dan voorgaande jaren geef ik u hierbij een korte toelichting op enkele aspecten uit het Jaarwerkplan. In dit Jaarwerkplan wordt beschreven dat het toezicht door de inspectie op onderwijsinstellingen in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve) en de expertisecentra (ec) in 2005 op een aantal punten anders wordt ingevuld. Met deze brief wil ik u informeren over (de achtergrond van) deze wijzigingen.

De werkwijze van de inspectie is sinds de inwerkingtreding van de Wet op het Onderwijstoezicht als volgt. De inspectie bezoekt alle instellingen in het po, vo en ec éénmaal per vier jaar met een periodiek kwaliteitsonderzoek (PKO), waarbij alle kwaliteitsaspecten van een oordeel worden voorzien (in het bve is deze cyclus drie jaar). Als de kwaliteit van het onderwijs op een school reden tot zorg geeft, bezoekt de inspectie een school vaker voor een dergelijk onderzoek. In een jaar waarin een school geen periodiek kwaliteitsonderzoek krijgt, voert de inspectie een jaarlijks onderzoek (JO) uit. Hierbij wordt de vinger aan de pols gehouden ten aanzien van in ieder geval de opbrengsten, de vorderingen die de school maakt sinds het vorige inspectie-onderzoek en zo nodig ook de kwaliteitszorg.

Deze *systematiek* verandert niet. De periodieke kwaliteitsonderzoeken en jaarlijkse onderzoeken zullen in dezelfde frequentie worden uitgevoerd. Wel verandert in 2005 de *invulling* van deze onderzoeken.

Meer behoefte aan proportionaliteit en ruimte voor variëteit

In 2003 en 2004 is ervaring opgedaan met de toezichtkaders en heeft de inspectie het nieuwe toezicht intern geëvalueerd. Hierbij zijn de ervaringen van zowel de inspecteurs als de directies van scholen gebruikt. Hieruit is onder andere de wens naar voren gekomen om meer ruimte te creëren voor variëteit, proportioneel werken en een eigen inbreng van scholen.

Naar aanleiding van deze evaluatiegegevens bereidt de inspectie een bijstelling van de toezichtkaders voor. De bijgestelde kaders en de aangepaste werkwijze zijn in de loop van 2004 in pilots getest. De inspectie zal in december 2004 het bijgestelde toezichtkader voor het po ter goedkeuring aan mij voorleggen en de bijgestelde toezichtkaders voor vo en ec in het voorjaar van 2005.

Hierin zullen indien van toepassing ook de bevindingen uit de externe evaluatie naar de werking van de toezichtkaders worden meegenomen. Deze externe evaluatie, die dit jaar door het SCO Kohnstamm Instituut wordt uitgevoerd, is bijna gereed en zal ik u dit najaar voorzien van mijn beleidsreactie toesturen.

Verder heb ik in de begroting en de koersdocumenten (Koers PO, Koers VO en Koers BVE) de ontwikkeling naar verdergaande autonomievergroting, deregulering en verantwoording beschreven. De rijksoverheid stelt de kaders (en minder regels), waarbinnen scholen de ruimte hebben voor eigen beslissingen. Hierdoor zal er tussen scholen een grotere variëteit ontstaan. Scholen 'verdienen' ook meer autonomie als zij hun eigen kwaliteitszorg op orde hebben. Ook deze ontwikkelingen vragen om meer ruimte voor variëteit en proportionaliteit van het toezicht.

Deze ontwikkelingen leiden in 2005 tot een verandering van de invulling van het regulier toezicht op instellingen in het po, vo, bve en ec waardoor de mogelijkheden om *proportioneel toezicht* te houden en recht te doen aan de *variëteit in het onderwijs* worden versterkt.

Met deze nieuwe invulling van het toezicht, die in het vervolg van deze brief wordt beschreven, zal de inspectie tevens in staat zijn om het aantal in het Jaarwerkplan geplande onderzoeken uit te voeren. De ervaring in 2003 en 2004 leert dat de inspectie met de huidige arbeidsintensieve invulling van het toezicht de geplande aantallen onderzoeken niet kan uitvoeren. Door de nieuwe werkwijze, waarin de intensiteit van de onderzoeken nog meer wordt afgestemd op de situatie van de onderwijsinstellingen, zullen deze aantallen onderzoeken wel worden gerealiseerd.

Periodieke kwaliteitsonderzoeken (PKO's)

In 2005 vindt het toezicht plaats op basis van een toezichtkader met een basisset van kernindicatoren. Al naar gelang de situatie op scholen kan deze basisset worden verbreed of verdiept met de andere indicatoren uit het toezichtkader. Voor zwakke scholen kan de basisset worden uitgebreid met indicatoren om meer kennis te verzamelen over de aard en de oorzaken van de zorgelijke situatie. Scholen hebben ook de mogelijkheid zelf onderwerpen op de agenda te plaatsen. Verder kan de basisset van indicatoren worden uitgebreid met onderwerpen die relevant zijn voor de themaonderzoeken die de inspectie uitvoert.

Op deze manier varieert het periodiek kwaliteitsonderzoek naargelang de situatie en de keuzes van de school, maar is er wel een vastgelegde beoordelingskern die voor alle scholen geldt. Daarmee komt de inspectie tegemoet aan de behoeften van onderwijsinstellingen om de flexibiliteit van het instrumentarium te vergroten en voldoende oog te hebben voor het eigene van de onderwijsinstelling; een behoefte die door de inspectie zelf gedeeld wordt.

Jaarlijkse onderzoeken (JO's)

De jaarlijkse onderzoeken lenen zich bij uitstek voor een verdere invulling van proportioneel toezicht. Het jaarlijks onderzoek zal niet langer in alle gevallen een bezoek van de inspecteur aan de school inhouden. Afgewisseld met bezoeken aan de school zal, waar dat mogelijk is, sprake zijn van een bureauonderzoek. De inspectie bepaalt op grond van de gegevens van de school over de gerealiseerde onderwijsprestaties, de informatie uit de jaarlijkse vragenlijst en een risicoanalyse of het toezicht beperkt kan blijven tot een bureauonderzoek.

In een bureauonderzoek komen dezelfde onderdelen aan bod als bij een jaarlijks onderzoek in de vorm van een bezoek. Deze vorm van jaarlijks onderzoek wordt gereserveerd voor scholen waar bij een vorig onderzoek de kwaliteit op orde was, waar geen negatieve signalen over zijn binnengekomen en waarvan de risicoanalyse geen negatief beeld oplevert. Als het bureauonderzoek aanwijzingen oplevert voor een risicovolle ontwikkeling van de school, wordt het bureauonderzoek aangevuld met een bezoek aan de school.

Op alle instellingen zal het jaarlijkse onderzoek in een periode van vier jaar in ieder geval één keer plaatsvinden in de vorm van een bezoek, namelijk in het jaar voorafgaand aan het periodiek kwaliteitsonderzoek. Dit bezoek wordt dan mede gebruikt om het periodiek kwaliteitsonderzoek, dat een jaar later plaatsvindt, voor te bereiden. Op scholen met meer risico's vinden de jaarlijkse onderzoeken vaker in de vorm van een bezoek plaats.

Door op deze manier te werken met risicoprofielen van onderwijsinstellingen wordt het mogelijk om een betere afweging te maken over de gewenste intensiteit van het onderzoek op die instelling. Bij deze vernieuwingen blijft het uitgangspunt dat de inspectie via het toezicht onderwijsinstellingen zo veel mogelijk wil stimuleren tot kwaliteitsverbetering, recht wil doen aan variëteit en onderwijsinstellingen zo min mogelijk wil belasten.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(Maria J.A. van der Hoeven)